

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 19 april 2023

675/2023

Lag om funktionshinderservice

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

- 1) uppnå likabehandling, delaktighet och deltagande i samhället för personer med funktionsnedsättning samt att förebygga och undanröja hinder för uppnåendet av dessa syften,
- 2) stödja förmågan att leva självständigt för personer med funktionsnedsättning och att stödja deras självbestämmanderätt,
- 3) tillförsäkra personer med funktionsnedsättning tillräcklig service av god kvalitet enligt deras individuella behov och intressen.

2 §

Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

Denna lag tillämpas på personer (*person med funktionsnedsättning*)

- 1) vars fysiska, kognitiva, psykiska, sociala eller sensoriska begränsning i funktionsförmågan som orsakas av en funktionsnedsättning eller sjukdom är långvarig eller bestående,
- 2) vars funktionsnedsättning eller sjukdom tillsammans med de hinder som finns i samhället hindrar deltagandet i samhället på lika villkor som andra, och
- 3) som nödvändigt kräver tjänster enligt denna lag för att uppnå ett självständigt liv, delaktighet eller jämlikhet.

Med stöd av denna lag ordnas sådan särskild service som en person med funktionsnedsättning behöver i sin normala livsföring, om personen inte får lämpliga tjänster enligt sina individuella behov med stöd av socialvårdslagen (1301/2014), hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), lagen om småbarnspedagogik (540/2018), lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller någon annan lag.

Bestämmelser om organiseringsansvaret för tjänsterna finns i lagen om välfärdsområden (611/2021), lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) och i lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland (615/2021).

3 §

Stödjande av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i klientprocessen

I 36 och 39 § i socialvårdslagen finns det bestämmelser om bedömning av servicebehovet och om utarbetandet av en klientplan i samarbete med klienten. Utöver vad som föreskrivs i de bestämmelserna, ska servicen tillhandahållas och följas upp i samarbete med personen med funktionsnedsättning så, att personen har möjlighet att delta i klientprocessens alla faser. Delaktigheten för personer med funktionsnedsättning ska stödjas på det sätt som personens funktionsförmåga, ålder, utvecklingsfas och livssituation förutsätter. Personen ska vid behov få stöd i att få information och för att bilda sig en egen åsikt och uttrycka den.

En person med funktionsnedsättning har rätt att använda teckenspråk eller ett sådant kommunikationssätt som är lämpligt för honom eller henne. Bestämmelser om klientens rätt att använda finska, svenska och samiska samt om rätt till tolkning finns i 5 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård och i språklagen (423/2003).

Bestämmelser om klientens självbestämmanderätt och medbestämmande finns i 8 och 9 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), nedan *klientlagen*.

Särskild vikt ska fästas vid stödandet av delaktigheten i klientprocessen för barn med funktionsnedsättning. Bestämmelser om beaktande av minderåriga klienters önskemål och åsikter finns i 10 § i klientlagen. Bestämmelser om barns och unga personers rätt att få information och att framföra sina åsikter och önskemål om ärendet finns i 32 § i socialvårdslagen. Med barn och unga personer avses i denna lag barn och unga personer enligt 3 § i socialvårdslagen.

4 §

Bedömning av servicebehovet och klientplan

Bestämmelser om bedömning av servicebehovet och utarbetande av en klientplan finns i 36, 37 och 39 § i socialvårdslagen. För bedömningen av servicebehovet och utarbetandet av en klientplan för en person med funktionsnedsättning svarar dock alltid en i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) avsedd yrkesutbildad person som är anställd i tjänsteförhållande.

Om det krävs särskilda åtgärder för att självbestämmanderätten för en person med funktionsnedsättning ska förverkligas, ska åtgärderna antecknas i klientplanen.

Bestämmelser om en egen kontaktperson och om kartläggning av närstående nätverket finns i 42 och 43 § i socialvårdslagen. I 41 § i socialvårdslagen finns det bestämmelser om socialvårdsmyndighetens ansvar för att se till att tillräcklig sakkunskap och kompetens med hänsyn till personens individuella behov finns att tillgå.

5 §

Beslutsfattande och tillhandahållande av service

Bestämmelser om fattande av beslut som gäller servicen och om verkställigheten av besluten finns i 45 och 46 § i socialvårdslagen. En yrkesutbildad person inom socialvården som är anställd i tjänsteförhållande ska dock alltid fatta beslut om service för personer med funktionsnedsättning. Beslut om service för en person med funktionsnedsättning enligt denna lag ska fattas så att beslutet är i kraft tills vidare, om inte personens eget intresse, individuella situation eller servicens karaktär kräver att beslutet är i kraft för viss tid. Bestämmelser om trygghandlet av servicens kontinuitet finns dessutom i 38 § 3 mom. i socialvårdslagen.

Service ska tillhandahållas så att den till innehåll, kvalitet och omfattning samt i fråga om sättet att producera servicen tillgodoser de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning och så att den är förenlig med personens intressen. Bestämmelser om klientens rätt till socialvård av god kvalitet finns i 30 § i socialvårdslagen och i 4 § i klientlagen.

Tjänsteordnaren ska sörja för att den på olika lagar baserade servicen för en person med funktionsnedsättning bildar en sammanhållen helhet som tillgodoser syftet med denna lag. Syftet med den service som ordnas för familjen till en person med funktionsnedsättning är att stödja personens funktionsförmåga och välmående samt att komplettera personens servicehelhet. Den service som ordnas för familjen integreras i servicehelheten för personen med funktionsnedsättning.

Utöver vad som i 4 och 5 § i socialvårdslagen föreskrivs om klientens och barnets intresse, ska vid tillhandahållandet av service för personer med funktionsnedsättning hänsyn tas till det språk som personen använder och till personens kommunikationssätt, kulturella bakgrund, åsikter samt till delaktighet och möjligheter till verksamhet i den egna omvärlden och närmiljön. Dessutom ska barnets eller den unga personens ålder och utvecklingsfas beaktas. Service ska tillhandahållas så att den tryggar välmåendet och utvecklingen för personen med funktionsnedsättning samt stöder personens styrkor och resurser.

2 kap.

Särskild service

6 §

Service och stödåtgärder som tillfredsställer behoven av hjälp och stöd

Välfärdsområdet ska för personer med funktionsnedsättning ordna

- 1) träning,
- 2) personlig assistans,
- 3) särskilt stöd för delaktigheten,
- 4) stöd i att fatta beslut,
- 5) krävande multiprofessionellt stöd,
- 6) stöd för boendet,
- 7) stöd för boendet för barn,
- 8) stöd för tillgängligt boende,
- 9) kortvarig omsorg,
- 10) dagverksamhet,
- 11) arbetsverksamhet för personer med utvecklingsstörning,
- 12) stöd för rörligheten, och
- 13) ekonomiskt stöd till personer som använder livsuppehållande respirator.

Välfärdsområdet ska ordna den service som avses ovan för en person med funktionsnedsättning när det är nödvändigt för att personens möjligheter till ett självständigt liv, delaktighet eller likabehandling ska förverkligas.

Välfärdsområdet kan inom ramen för anslagen som en del av den egna träningen för personen med funktionsnedsättning ordna träning för närstående till personen i syfte att uppnå de mål som ställts för träningen för personen med funktionsnedsättning, ordna ekonomiskt stöd enligt denna lag för personen med funktionsnedsättning samt ordna annan service och andra stödåtgärder som behövs för att lagens syfte ska nås.

7 §

Träning

En person med funktionsnedsättning har rätt att få träning om han eller hon behöver stöd för att lära sig nya eller stärka befintliga färdigheter som behövs för ett självständigt liv eller för att kunna hantera förändringar i livet eller bereda sig på sådana. En förutsättning är dessutom att motsvarande träning inte kan fås som medicinsk rehabilitering.

Syftet med träningen är att stärka de färdigheter som personen med funktionsnedsättning behöver för ett självständigt liv och att förbättra hans eller hennes funktionsförmåga vid förändringar i livet. Med färdigheter som behövs för ett självständigt liv avses färdigheter som behövs i kommunikation och interaktion, för att använda tekniska apparater och digitala applikationer, för att uppfatta omvärlden och röra sig i olika miljöer, för tidsuppfattningen, för planering och genomförande av hushållsarbetet, för att utträta ärenden, för penninganvändning och för andra motsvarande göromål.

Träning är en målinriktad service som ges för viss tid och innefattar

- 1) övning i kognitiva och funktionella färdigheter och i social interaktion,
- 2) undervisning i teckenspråk eller handledning i användningen av kommunikationsmetoder som stöder eller ersätter talet,
- 3) stöd vid förändringar i funktionsförmågan, omgivningen eller familjesituationen eller vid andra motsvarande förändringar i livet.

Välfärdsområdet ska som en del av den egna träningen för personen med funktionsnedsättning också för personens familj och andra närstående ordna undervisning i teckenspråk och handledning i att använda kommunikationsmetoder som stöder eller ersätter talet samt träning i att stödja personen med funktionsnedsättning vid förändringar i livet, om det behövs för att de mål som ställts för träningen för personen med funktionsnedsättning ska uppnås.

Välfärdsområdet kan dessutom som en del av den egna träningen för personen med funktionsnedsättning för personens familj och andra närstående ordna annan träning, om det behövs för att de mål som ställts för träningen för personen med funktionsnedsättning ska uppnås.

8 §

Tillhandahållande av träning

Målen för träningen, dess innehåll, behövlig mängd och det sätt på vilket den tillhandahålls ska bedömas tillsammans med personen med funktionsnedsättning och vid behov med personens närstående. Därtill ska träningen vid behov planeras och tillhandahållas i samarbete med yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården, särskilt med yrkesutbildade personer inom rehabilitering och undervisning. Bestämmelser om sektorsövergripande samarbete finns i 41 § i socialvårdslagen.

Träningens innehåll, mängd och det sätt på vilket träningen tillhandahålls ska antecknas i beslutet med beaktande av de individuella behov som antecknats i klientplanen för personen med funktionsnedsättning och med beaktande av personens egen uppfattning om den träning som behövs och om målen för den. Serviceanordnaren och serviceproducenten ska följa upp hur målen nås.

Träning kan genomföras som personlig service eller som service i grupp eller som en del av någon annan service.

9 §

Personlig assistans

En person med funktionsnedsättning har rätt att få personlig assistans om han eller hon behöver en annan persons hjälp

- 1) i de dagliga sysslorna,
- 2) i arbetet eller studierna, eller
- 3) i interaktion, fritidsverksamhet eller samhälleligt deltagande.

Syftet med personlig assistans är att självbestämmanderätten för en person med funktionsnedsättning tillgodoses på lika villkor som för andra också i sådana situationer där han eller hon behöver hjälp av en annan person.

En förutsättning för beviljande av personlig assistans är att personen med funktionsnedsättning självständigt eller med hjälp av stöd kan bilda sig en uppfattning om och uttrycka sin egen vilja om assistansens innehåll.

I den personliga assistansen kan som en del av servicehelheten ingå sådana av assistenten vidtagna åtgärder som motsvarar egenvård och som anknyter till upprätthållandet av hälsan samt till vården av en långvarig sjukdom enligt anvisningarna för vården. Valfärdsområdet ska för personen med funktionsnedsättning och vid behov för assistenten ordna den handledning som sådana åtgärder förutsätter.

Personer med funktionsnedsättning har rätt att få personlig assistans i de dagliga sysslorna, i arbetet och i studierna i den utsträckning personen nödvändigt behöver det. Dessutom har personer med funktionsnedsättning rätt att få personlig assistans för interaktion, fritidsverksamhet och samhälleligt deltagande sammanlagt minst 30 timmar per månad, om inte ett lägre timantal än det räcker för att tillförsäkra personen den hjälp han eller hon nödvändigt behöver.

10 §

Tillhandahållande av personlig assistans

Valfärdsområdet ska tillhandahålla personlig assistans på minst ett av de produktions sätt som avses i 9 § 1 mom. i lagen om valfärdsområden, med en servicesedel som avses i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009) och enligt den arbetsgivarmodell som avses i 11 § i denna lag. Valfärdsområdet ska bestämma servicesedelns värde så att en person med funktionsnedsättning har möjlighet att med servicesedeln skaffa personlig assistans som beviljats honom eller henne.

När valfärdsområdet fattar beslut om sättet att tillhandahålla personlig assistans ska valfärdsområdet beakta de åsikter som personen med funktionsnedsättning har, personens livssituation och det behov av hjälp som antecknats i klientplanen.

En familjemedlem till en person med funktionsnedsättning kan av särskilda skäl vara personlig assistent, om detta är förenligt med personens intressen.

I klientplanen och beslutet om servicen ska antecknas de sätt på vilka vikariearrangemangen för personlig assistans ska produceras och genomföras vid assistentens frånvaro.

11 §

Arbetsgivarmodellen inom personlig assistans

Arbetsgivarmodellen är ett sätt att producera personlig assistans, där en person med funktionsnedsättning anställer en personlig assistent i ett anställningsförhållande enligt arbetsavtalslagen (55/2001) och fungerar som assistentens arbetsgivare. Valfärdsområdet ersätter kostnaderna för att anställa assistenten.

En förutsättning för att arbetsgivarmodellen ska kunna användas är att personen med funktionsnedsättning har förmåga att svara för sina skyldigheter som arbetsgivare. En yt-

terligare förutsättning är att personen med funktionsnedsättning ger sitt samtycke till att vara arbetsgivare, vilket antecknas i klientplanen. Före det ska välfärdsområdet ge personen med funktionsnedsättning tillräcklig utredning om arbetsgivarens ansvar och skyldigheter. Ett minderårigt barns vårdnadshavare eller intressebevakaren för en person med funktionsnedsättning kan vara arbetsgivare för en personlig assistent under samma förutsättningar som personen med funktionsnedsättning.

Välfärdsområdet ska ersätta personen med funktionsnedsättning för en skälig lön till assistenten, för arbetsgivarens lagstadgade avgifter och ersättningar samt för övriga nödvändiga och skäliga kostnader för att vara arbetsgivare, inklusive kostnader för löneförvaltningen. I klientplanen och beslutet ska antecknas grunderna för assistentens lön och för de kostnader som orsakas av att vara arbetsgivare samt hur kostnaderna ersätts.

Välfärdsområdet ska ge individuell rådgivning och individuellt stöd i praktiska frågor som gäller arbetsgivarmodellen.

12 §

Särskilt stöd för delaktigheten

En person med funktionsnedsättning har rätt att få särskilt stöd för delaktigheten om han eller hon behöver individuellt stöd av en annan person för att kunna interagera med andra människor eller delta i fritidsverksamhet och vara delaktig i interaktiva situationer och i fritidsverksamheter.

Syftet med det särskilda stödet för delaktigheten är att trygga rätten för en person med funktionsnedsättning att delta och bli delaktig i situationer med social interaktion och fritidsverksamhet också om han eller hon inte självständigt eller med hjälp av stöd förmår utforma och uttrycka sin vilja om hjälpens innehåll eller när personlig assistans inte lämpar sig för honom eller henne.

Det särskilda stödet för delaktigheten är en tjänst som främjar att personen med funktionsnedsättning kan delta och bli delaktig, och tjänsten innefattar behövlig handledning i social interaktion och i att hitta och tillhandahålla fritidsverksamhet som tilltalar personen med funktionsnedsättning. Särskilt stöd för delaktigheten ska ordnas antingen för verksamhet utanför hemmet eller, om service som tillhandahålls i hemmet är ett alternativ som är förenligt med de önskemål eller intressen som personen med funktionsnedsättning har, helt eller delvis i personens hem.

En person med funktionsnedsättning har rätt att få sammanlagt minst 30 timmar särskilt stöd för delaktigheten per månad, om han eller hon inte ansöker om ett lägre timantal.

13 §

Tillhandahållande av särskilt stöd för delaktigheten

Särskilt stöd för delaktigheten tillhandahålls i första hand av en sådan yrkesutbildad person som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården eller i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) eller av en person som avlagt någon annan lämplig examen. I andra hand tillhandahålls särskilt stöd för delaktigheten av en person som annars i och med sin kompetens är lämplig för uppgiften och som kan svara mot de behov som personen med funktionsnedsättning har.

Den som tillhandahåller särskilt stöd för delaktigheten ska vid planeringen och genomförandet av verksamheten sörja för att personens egen vilja och egna önskemål utreds så noggrant som det är möjligt med hjälp av de kommunikationssätt som personen med funktionsnedsättning använder.

När beslut fattas om mängden stöd och om innehållet i och sättet att tillhandahålla särskilt stöd för delaktigheten, ska det behov av individuell hjälp och individuellt stöd som antecknats i klientplanen för personen med funktionsnedsättning, personens egna önske-

mål, livssituation och övriga servicehelhet beaktas. I beslutet ska mängden stöd, stödets innehåll och det sätt på vilket stödet tillhandahålls antecknas.

14 §

Stöd i att fatta beslut

En person med funktionsnedsättning har rätt att som en separat tjänst få stöd i att fatta beslut, om personen behöver stöd i att fatta andra viktiga beslut i det egna livet än sådana som anknyter till det dagliga livet. Vid bedömningen av hur viktigt beslutet är ska personens egen uppfattning beaktas. I andra än viktiga beslutssituationer ingår stödet i att fatta beslut som en del i de tjänster som utifrån personens individuella behov ordnas med stöd av denna lag, när det är lämpligt med tanke på servicens karaktär.

Syftet med stöd i att fatta beslut är att stödja personer med funktionsnedsättning i beslutsfattandet så att de själva kan fatta och verkställa beslut som gäller det egna livet.

Stöd i att fatta beslut omfattar behövligt stöd under beslutsprocessen för att kunna inhämta information, förstå saker, bedöma besluts- och handlingsalternativen och deras konsekvenser, bilda sig en egen åsikt och uttrycka den, fatta och verkställa beslut samt för andra motsvarande funktioner. Stödpersonen får inte ta ställning till frågor eller besluta om saker för personen med funktionsnedsättning.

Om en person med funktionsnedsättning är oförmögen att bevaka sina intressen eller att sköta sådana ärenden rörande sig själv eller sin förmögenhet som inte annars blir skötta på lämpligt sätt, ska en intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) sökas för personen.

15 §

Tillhandahållande av stöd i att fatta beslut

Behovet av stöd i att fatta beslut ska bedömas tillsammans med personen med funktionsnedsättning och vid behov med hans eller hennes närstående och antecknas i klientplanen. När stödet i att fatta beslut tillhandahålls som en separat tjänst ska stödets innehåll och mängd och det sätt på vilket det tillhandahålls antecknas i beslutet med beaktande av de individuella behov som antecknats i klientplanen för personen tillsammans med dennes egen uppfattning om behovet av stöd.

Den yrkesutbildade person inom socialvården som ansvarar för klientens servicehelhet ska försäkra sig om att stödpersonen förstår syftet med stödet i att fatta beslut, har tillräcklig kompetens med tanke på de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning och är oberoende i förhållande till det ärende som är föremål för beslutsfattandet. Personer med funktionsnedsättning ska i den mån det är möjligt kunna delta i valet av stödperson.

16 §

Krävande multiprofessionellt stöd

En person med funktionsnedsättning har rätt till krävande multiprofessionellt stöd, om

1) det förutsätts särskild yrkeskompetens och samarbete för att stödja personens delaktighet eller tillgodoseendet av hans eller hennes självbestämmanderätt eller andra grundläggande fri- och rättigheter,

2) personen har allvarliga, till funktionsnedsättningen anknyttade utmaningar som gäller kommunikationen, den sociala interaktionen eller beteendet och personens eller andra människors människovärde, hälsa eller säkerhet därför hotas, eller

3) det krävs multiprofessionellt stöd för att utreda de bakomliggande orsakerna till begränsningsåtgärder som riktar sig till personens grundläggande fri- och rättigheter och för att förebygga och minska användningen av begränsningsåtgärder.

Krävande multiprofessionellt stöd är ett stöd som förutsätter särskild yrkeskompetens och multiprofessionellt samarbete och som ges en person med funktionsnedsättning, närstående som stöder personen och yrkesutbildade personer som arbetar nära personen. Stödet ges av en sakkunniggrupp för krävande multiprofessionellt stöd. Krävande multiprofessionellt stöd innefattar sådana undersökningar inom hälso- och sjukvården som det individuella behovet hos personen med funktionsnedsättning förutsätter. Krävande multiprofessionellt stöd ska i första hand ordnas i hemmet eller i någon annan egen omvärld eller närmiljö för personen med funktionsnedsättning.

17 §

Tillhandahållande av krävande multiprofessionellt stöd

När beslut fattas om innehållet i det behövliga stödet, mängden stöd och sättet att tillhandahålla stödet, ska de kommunikationsmetoder personen med funktionsnedsättning förfogar över, det behov av individuellt stöd som antecknats i klientplanen, personens egna önskemål samt den livssituation i vilken personen behöver stöd beaktas. Det multiprofessionella stödets innehåll, dess mängd och det sätt på vilket det tillhandahålls ska antecknas i beslutet.

Välfärdsområdet ska inom området ha en tillräcklig mängd sakkunniggrupper för krävande multiprofessionellt stöd, med tillräcklig sakkunskap inom medicin, psykologi, socialt arbete, interaktion och annan sakkunskap för tillhandahållande av krävande multiprofessionellt stöd. De experter som behövs i gruppen bestäms enligt det individuella stödbehovet hos personen med funktionsnedsättning och enligt hur krävande situationen är.

18 §

Stöd för boendet

En person med funktionsnedsättning har rätt att få stöd för boendet om han eller hon behöver hjälp och stöd för att kunna sköta sina dagliga sysslor.

Syftet med stöd för boendet är att personen med funktionsnedsättning ska kunna bo så självständigt som möjligt också när han eller hon behöver hjälp eller stöd för boendet. Stöd för boendet omfattar behövlig hjälp och behövligt stöd i de dagliga sysslorna, i interaktion och delaktighet samt i sådana åtgärder som motsvarar egenvård och som anknyter till upprätthållandet av hälsan och till vården av en långvarig sjukdom enligt anvisningarna för vården.

Stöd för boendet ska vid behov omfatta hälso- och sjukvårdstjänster som ordnas i hemmet med stöd av hälso- och sjukvårdslagen eller tjänster som ordnas med stöd av socialvårdslagen eller andra lagar på så sätt att tjänsterna bildar en servicehelhet som beaktar de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning.

Stöd för boendet kan ordnas i en enskild bostad eller i ett boende i gruppform. Stöd för boendet ska ordnas enligt de individuella behov som personen med funktionsnedsättning har och ska i första hand tillhandahållas på det sätt som personen önskar. Stöd för boendet ska tillhandahållas så att personens självbestämmanderätt, delaktighet och privata sfär blir tillgodosedda.

När beslut fattas om innehållet i det behövliga stödet för boendet, mängden stöd och sättet att tillhandahålla stödet, ska det behov av individuellt stöd som antecknats i klientplanen, personens egna önskemål samt den betydelse stödet för boendet har för att personen med funktionsnedsättning ska kunna leva ett självständigt liv beaktas. Stödets innehåll, dess mängd och det sätt på vilket det tillhandahålls ska antecknas i beslutet.

19 §

Stöd för boendet för barn

På ordnande av stöd för boendet för barn tillämpas utöver denna paragraf vad som i 18 § föreskrivs om stöd för boendet. Syftet med stöd för boendet för barn är att trygga barnets möjlighet att bo hemma med den egna familjen. För ett barn med funktionsnedsättning och för barnets familj ska ordnas sådant stöd för boendet som gör det möjligt för barnet att få den vård, omsorg och delaktighet och en sådan trygg uppväxtmiljö som behövs med hänsyn till barnets ålder och utvecklingsfas. De tjänster som barnet och familjen behöver ska vid behov ordnas oberoende av tid på dygnet.

Stöd för boendet för barn kan ordnas som funktionshinderservice utanför hemmet endast om det inte är möjligt för barnet att bo hemma med den egna familjen trots att individuell hjälp och individuellt stöd har ordnats för barnet och familjen. När förutsättningarna för omhändertagande av barn och vård utanför hemmet uppfylls, sker placeringen av barnet utom hemmet med stöd av barnskyddslagen (417/2007).

Barnets vårdnadshavare kan ansöka om stöd för boendet för barnet utanför hemmet. En socialarbetare ska i samråd med vårdnadshavarna bedöma hur stödet för boendet för barnet kan ordnas i enlighet med barnets bästa. Bestämmelser om det sektorsövergripande samarbete som krävs finns i 41 § i socialvårdslagen. Serviceprocessen ska inbegripa den sakkunskap som barnets behov förutsätter. Ett beslut om stöd för boendet för barn utanför hemmet förutsätter vårdnadshavarnas samtycke och utredande av barnets åsikt. När barnets åsikt utreds ska bestämmelserna i 20 § följas.

Stöd för boendet för barn utanför hemmet kan ordnas som familjevård eller i ett gruppboendehem med högst sju barn. Avvikelse från kravet på gruppboendehemmets storlek kan göras endast om barnets bästa kräver det.

Barnet har rätt till fortgående och trygga mänskliga relationer som är viktiga för barnets utveckling. Stödet för boendet för barnet ska ordnas så att det stöder barnets relationer till andra människor. När barnet bor utanför hemmet ska särskild vikt läggas vid fortgående mänskliga relationer och vid barnets rätt att hålla kontakt med personer som är viktiga för barnet.

Bestämmelser om den avgift som tas ut för stöd för boendet för barn som ordnas utanför hemmet finns i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

20 §

Utredande av barnets åsikt vid beslut om stöd för boendet för barn utom hemmet

Vid ordnandet av ett barns boende utom hemmet ska barnets önskemål och åsikt utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Barnets åsikt ska utredas finkänsligt samt så att det inte onödigt skadar relationerna mellan barnet och föräldrarna och andra personer som står barnet nära. Barnet ska vid behov ges stöd så att det kan bilda sig en egen åsikt och uttrycka den. Barnet ska få använda ett språk eller en kommunikationsmetod som passar barnet självt. Sättet att utreda barnets åsikt och dess huvudsakliga innehåll ska antecknas i de klienthandlingar som rör barnet.

Endast i det fall att utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikt inte utredas.

I samband med utredande av åsikt och hörande får barnet inte ges sådan information som äventyrar dess utveckling eller strider mot någon annan synnerligen viktig enskild fördel för barnet.

21 §

Barnets kulturella rättigheter när barnet bor utom hemmet

Bestämmelser om rätten till småbarnspedagogik och undervisning för ett barn som bor utom hemmet finns i lagen om småbarnspedagogik, lagen om grundläggande utbildning och läropliktslagen (1214/2020). I barnets klientplan ska det antecknas hur småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, utbildningen enligt läropliktslagen eller den övriga undervisningen ordnas när barnet bor utom hemmet.

När barnet bor utom hemmet ska en socialarbetare tillsammans med barnets vårdnadshavare samarbeta med anordnaren av småbarnspedagogik, grundläggande utbildning eller övrig undervisning eller utbildning.

Den som ansvarar för barnets vård och fostran utom hemmet ska samarbeta med anordnaren av småbarnspedagogik, grundläggande utbildning eller övrig undervisning eller utbildning.

22 §

Stöd för tillgängligt boende

En person med funktionsnedsättning har rätt att få skäligt stöd för tillgängligt boende, om personen behöver det för att kunna bo i sin stadigvarande bostad.

Välfärdsområdet ska ordna stöd för tillgängligt boende

- 1) för ändringsarbeten i bostaden,
- 2) för att avlägsna hinder i bostadens närmaste omgivning,
- 3) för redskap och andra tekniska lösningar som möjliggör ett tillgängligt boende,
- 4) för planering av tillgängligt boende.

Välfärdsområdet kan också avgiftsfritt ställa redskap och andra tekniska lösningar till förfogande för personen med funktionsnedsättning.

Stöd för tillgängligt boende ska i situationer med växelvist boende ordnas förutom för barnets officiella bostad också för den andra förälderns bostad. Av särskilt vägande skäl ska stöd ordnas också för en bostad i en serviceenhet.

23 §

Tillhandahållande av stöd för tillgängligt boende

Välfärdsområdet kan producera stöd för tillgängligt boende på det sätt som föreskrivs i 9 § 1 mom. i lagen om välfärdsområden eller bevilja personen med funktionsnedsättning en skälig ersättning för genomförande av ett tillgängligt boende.

Om en person med funktionsnedsättning själv vill genomföra ett tillgängligt boende, ska välfärdsområdet på begäran efter att ha fått en plan utan obefogat dröjsmål ge personen en uppskattning av de skäliga kostnader som ersätts. Personen med funktionsnedsättning ska hos välfärdsområdet ansöka om ersättning för utgifterna för tillgängligt boende inom sex månader från det att den första kostnadsposten uppkom. Avvikelse från tidsfristen ska dock göras om det finns en godtagbar orsak till att ansökan försenats.

Innehållet i stödet för tillgängligt boende och det sätt på vilket stödet tillhandahålls ska antecknas i beslutet. När en person med funktionsnedsättning ansöker om ersättning för genomförande av tillgängligt boende ska också de kostnader som ersätts antecknas i beslutet.

24 §

Kortvarig omsorg

En person med funktionsnedsättning som bor med den egna familjen eller med någon annan närstående har rätt att få kortvarig omsorg när de närstående som svarar för omsorgen kortvarigt, för att sköta åtaganden som hänför sig till det egna livet eller till följd av ett behov av vila eller rekreation, är förhindrade att ta hand om personen med funktionsnedsättning, som då behöver hjälp eller stöd i de dagliga sysslorna eller övervakning med tanke på tryggheten.

Rätt till kortvarig omsorg föreligger också om kommunen inte ordnar sådan morgon- eller eftermiddagsverksamhet enligt 48 b § i lagen om grundläggande utbildning som motsvarar de individuella behoven hos ett barn med funktionsnedsättning.

Syftet med kortvarig omsorg är att trygga att en person med funktionsnedsättning kortvarigt får hjälp och stöd så att närstående som tar hand om personen kan sköta åtaganden som hänför sig till det egna livet och ta hand om sitt eget välbefinnande.

Kortvarig omsorg kan tillhandahållas som personlig service eller som service i grupp eller som en del av annan service. Kortvarig omsorg ska tillhandahållas så att den stöder delaktigheten för personen med funktionsnedsättning på det sätt som hans eller hennes ålder och utvecklingsfas förutsätter.

När beslut fattas om mängden och sättet att tillhandahålla kortvarig omsorg ska det behov av hjälp, stöd och omsorg som personen med funktionsnedsättning har och som antecknats i klientplanen beaktas, liksom även personens önskemål och familjens situation som helhet. Innehållet i den kortvariga omsorgen, dess mängd och det sätt på vilket den tillhandahålls ska antecknas i beslutet.

Kommunen kan producera kortvarig omsorg till den del det är ändamålsenligt med tanke på genomförandet av välfärdsområdets och kommunens uppgiftshelheter.

25 §

Dagverksamhet

En person med funktionsnedsättning har rätt att delta i dagverksamhet, om han eller hon är yngre än den ålder för ålderspension som anges i 10 § 1 mom. i folkpensionslagen (568/2007) och behöver dagligt stöd för delaktigheten och inte kan delta i arbetsverksamhet som ordnas med stöd av 27 e § i socialvårdslagen (710/1982) eller i verksamhet i sysselsättnings syfte som ordnas med stöd av 27 d § i den lagen eller om sådana verksamheter inte motsvarar personens individuella behov. Med avvikelse från vad som föreskrivs ovan kan en person med funktionsnedsättning som förvärvsarbetar eller deltar i arbetsverksamhet eller i verksamhet i sysselsättnings syfte delvis också delta i dagverksamhet, om det främjar hans eller hennes delaktighet eller möjligheter till sysselsättning.

Syftet med dagverksamhet är att stödja den sociala interaktionen och delaktigheten samt funktionsförmågan och de egna starka sidorna hos personen med funktionsnedsättning.

En person med funktionsnedsättning har rätt till avgiftsfria resor till dagverksamheten, om han eller hon har särskilda svårigheter att röra sig och inte utan oskäligt stora svårigheter självständigt kan använda den offentliga kollektivtrafiken.

26 §

Tillhandahållande av dagverksamhet

Dagverksamheten ska motsvara de individuella behov som antecknats i klientplanen för personen med funktionsnedsättning. Dagverksamhet ska ordnas fem dagar i veckan, om

inte ett mindre antal dagar räcker för att tillgodose behoven hos personen med funktionsnedsättning.

Dagverksamhet kan tillhandahållas som personlig service eller som service i grupp eller som en del av annan service.

Tjänstens innehåll, mängd och det sätt på vilket den tillhandahålls ska antecknas i beslutet.

27 §

Arbetsverksamhet för personer med utvecklingsstörning

En person med utvecklingsstörning som avses i 1 § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1997) har rätt att delta i arbetsverksamhet, om arbetsverksamhet som ordnas med stöd av 27 e § i socialvårdslagen (710/1982) eller verksamhet i sysselsättnings syfte enligt 27 d § i den lagen inte motsvarar personens individuella behov.

Syftet med arbetsverksamheten är att stödja funktions- och arbetsförmågan hos personen med utvecklingsstörning samt att främja att han eller hon kommer ut i arbetslivet. Arbetsverksamheten ska stödja personens egna styrkor i deltagandet i arbetslivet.

En person med utvecklingsstörning som deltar i arbetsverksamhet har rätt till avgiftsfria resor till arbetsverksamheten, om han eller hon har särskilda svårigheter att röra sig och inte utan oskäligt stora svårigheter självständigt kan använda den offentliga kollektivtrafiken.

28 §

Stöd för rörligheten

En person med funktionsnedsättning har rätt att få sådant skäligt stöd för rörligheten som personen behöver, om personen har särskilda svårigheter att röra sig och inte självständigt kan anlita offentlig kollektivtrafik utan oskäligt stora svårigheter.

Stöd för rörligheten ska ordnas för resor till och från arbete och studier samt för resor som hänför sig till verksamhet i sysselsättnings syfte och arbetsverksamhet samt för resor i anslutning till annan normal livsföring. Stöd för rörligheten ska därtill vid behov ordnas för resor i anslutning till träning, särskilt stöd för delaktigheten, stöd i att fatta beslut, krävande multiprofessionellt stöd och kortvarig omsorg.

När sättet att tillhandahålla stödet för rörligheten, mängden stöd och stödets regionala omfattning bedöms ska det i klientplanen antecknade behovet av stöd för rörligheten som personen med funktionsnedsättning har, annan tillgänglig service och tillgängligheten i omvärlden och närmiljön beaktas. Det sätt på vilket stödet för rörlighet tillhandahålls, mängden stöd och dess regionala omfattning ska antecknas i beslutet.

29 §

Tillhandahållande av stöd för rörligheten

Stöd för rörligheten för personer med funktionsnedsättning kan tillhandahållas

- 1) som färdtjänst,
  - 2) med hjälp av personlig assistans,
  - 3) med hjälp av en ledsagare,
  - 4) genom att som ekonomiskt stöd ställa en bil eller något annat färdmedel som lämpar sig för personen i fråga till personens förfogande,
  - 5) genom att bevilja ekonomiskt stöd för anskaffning av en bil eller något annat färdmedel,
  - 6) på något annat lämpligt sätt.
- Stöd för rörligheten kan genomföras på ett eller flera olika sätt.

Av sätten att tillhandahålla stöd för rörligheten ska välfärdsområdet åtminstone ha tillgång till personlig assistans och färdtjänst och till hjälp eller stöd av ledsagare som vid behov kopplas till färdtjänsten. Välfärdsområdet kan ställa en bil eller ett annat färdmedel till förfogande för en person med funktionsnedsättning eller bevilja stöd för anskaffning av en bil eller ett annat färdmedel, om personens behov av stöd för rörligheten är stort.

Färdtjänstresor kan samordnas så att de görs med delat färdmedel, om samordningen inte medför en oskälig förlängning av restiden eller någon annan oskälig olägenhet för personen med funktionsnedsättning.

30 §

Mängden stöd för rörligheten

En person med funktionsnedsättning har rätt att få stöd för rörligheten i den utsträckning han eller hon nödvändigt behöver, för resor till och från arbete och studier samt för resor i anslutning till verksamhet i sysselsättnings syfte, arbetsverksamhet, träning, särskilt stöd för delaktigheten, stöd i att fatta beslut, krävande multiprofessionellt stöd och kortvarig omsorg. För andra resor i anslutning till normal livsföring har personen rätt att som stöd för rörligheten få minst 18 enkelresor per månad, om inte personen ansöker om ett mindre antal resor. Personen har rätt att under resan göra ett skäligt uppehåll eller ta en skälig omväg för att uträtta ärenden.

Välfärdsområdet kan på ansökan av personen med funktionsnedsättning tillhandahålla stödet för rörligheten antingen helt eller delvis så, att mängden stöd i stället för på antalet resor grundar sig på ett penningbelopp eller på ett kilometerantal och ett penningbelopp. Vid fastställande av penningbeloppet eller kilometerantalet och penningbeloppet ska i mån av möjlighet det antal kilometer som personen med funktionsnedsättning tidigare rest eller det penningbelopp som han eller hon tidigare använt beaktas, liksom hur detta antal eller belopp motsvarar personens behov. Välfärdsområdet ska sörja för att personens rätt till stöd för rörligheten tillgodoses oberoende av hur stödet tillhandahålls. Personen med funktionsnedsättning har på ansökan rätt att övergå till ett stöd för rörligheten som grundar sig på antalet resor.

Välfärdsområdet kan på ansökan av personen med funktionsnedsättning besluta om att stödet för rörligheten periodiseras över en tid på högst ett år.

Om välfärdsområdet som ekonomiskt stöd har ställt en bil eller ett annat färdmedel till förfogande för personen med funktionsnedsättning eller beviljat ekonomiskt stöd för anskaffning av en bil eller ett annat färdmedel, har personen dessutom rätt att få minst 24 enkelresor per år i annat stöd för rörligheten, om inte personen ansöker om ett mindre antal resor.

31 §

Den regionala omfattningen av stödet för rörligheten

När arbetsresors och studieresors omfattning bedöms ska det beaktas att personer med funktionsnedsättning har lika rätt till arbete och studier, samt personens individuella behov av stöd för rörligheten.

Andra resor än resor till eller från arbete eller studier kan göras inom den egna boningskommunens område, mellan den egna boningskommunen och de närmaste tjänstetillhandahållande kommunerna samt mellan den egna boningskommunen och de kommuner som är viktiga med tanke på personens eget liv. Med den närmaste tjänstetillhandahållande kommunen avses den närmaste kommun där den tjänst som personen med funktionsnedsättning behöver finns att tillgå. Med kommun som är viktig med tanke på personens eget liv avses en kommun som personen har återkommande behov av att besöka till följd av familje- eller vänskapsband, en fritidsbostad eller något annat motsvarande skäl. Av sär-

skilda skäl kan i enskilda fall andra resor än resor till eller från arbete eller studier också göras till andra kommuners områden.

Resor som grundar sig på ett penningbelopp samt resor som grundar sig på antalet kilometer och ett penningbelopp kan göras inom hela landet.

32 §

Ekonomiskt stöd

Välfärdsområdet kan ersätta hälften av de skäligena kostnaderna för anskaffning av tekniska lösningar och andra redskap än redskap för medicinsk rehabilitering, om en person med funktionsnedsättning behöver dem

- 1) i de dagliga sysslorna,
- 2) för att röra sig,
- 3) för interaktion, eller
- 4) i fritidsverksamheter.

Välfärdsområdet ersätter i sin helhet sådana nödvändiga och skäligena ändringsarbeten som en begränsning i funktionsförmågan förutsätter och som utförs på redskap av standardmodell eller på andra tekniska lösningar samt på bilar eller andra färdmedel.

Ekonomiskt stöd ska sökas inom sex månader från det att personen med funktionsnedsättning har fått bilen eller någon annan anordning eller teknisk lösning i sin besittning. Avvikelse från tidsfristen ska dock göras om det finns en godtagbar orsak till att ansökan försenats.

Välfärdsområdet kan också som ekonomiskt stöd avgiftsfritt ställa tekniska lösningar och andra redskap än redskap för medicinsk rehabilitering till förfogande för en person med funktionsnedsättning.

33 §

Ekonomiskt stöd till personer som använder livsuppehållande respirator

Med person som använder livsuppehållande respirator avses en person som för att uppehålla livet måste få andningsstödande behandling genom en trakeostomi eller annan varaktig eller långvarig andningsstödande respiratorbehandling dygnet runt.

En person som använder livsuppehållande respirator har rätt till ekonomiskt stöd för kostnaderna för uppehälle, om han eller hon inte får institutionsvård inom hälso- och sjukvården. Ekonomiskt stöd beviljas till ett belopp av 1 400 euro i månaden.

Om personen har rätt till bostadsbidrag enligt lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) eller lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) eller till bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994), ska han eller hon i första hand söka dessa och inte det ekonomiska stöd som avses i 2 mom. Från det ekonomiska stöd som beviljas avdras då det bostadsbidrag eller bostadstillägg som personen fått. Om personen hör till ett hushåll som består av flera personer och som får allmänt bostadsbidrag, avdras från det ekonomiska stöd som beviljas personen en andel som beräknas genom att det allmänna bostadsbidrag som beviljats hushållet divideras med antalet personer i hushållet. Från det ekonomiska stöd som beviljas kan dessutom 50 euro avdras för varje dygn som personen fått kortvarig institutionsvård inom hälso- och sjukvården, om han eller hon har fått ekonomiskt stöd också för denna tid.

De belopp som anges i 2 och 3 mom. justeras genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet vartannat år utifrån förändringen i folkpensionsindex enligt 2 § i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Beräkningen görs på grundval av det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket folkpensioner med betalningsdag i januari månad av justeringsåret har räknats ut. Justeringsåret är året före det år vid vars ingång indexjusteringen

görs. Det indexjusterade beloppet avrundas till närmaste 0,1 euro. Det indexjusterade beloppet träder i kraft vid ingången av året efter justeringsåret.

34 §

Andra tjänster och stödåtgärder

Välfärdsområdet kan med stöd av denna lag ordna också andra tjänster och ekonomiska stödåtgärder som behövs för att lagens syfte ska uppnås.

3 kap.

Ändringsökande

35 §

Begäran om omprövning

I beslut som fattats med stöd av denna lag får omprövning begäras. På begäran om omprövning tillämpas förvaltningslagen (434/2003).

36 §

Sökande av ändring i förvaltningsdomstol

På sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

4 kap.

Särskilda bestämmelser

37 §

Tillsyn

Bestämmelser om egenkontroll och myndighetstillsyn finns i 6 kap. i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

38 §

Avgifter för service

Bestämmelser om de avgifter som tas ut för service finns i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.

39 §

Utmätningförbud

Ekonomiskt stöd som har beviljats med stöd av 32, 33 eller 34 § får inte utmätas. Sådana redskap och andra tekniska lösningar för vars anskaffning det har beviljats ekonomiskt stöd enligt 32, 33 eller 34 § får inte heller utmätas.

40 §

Ersättningar från försäkringsanstalter

Om en försäkringsanstalt ska betala ersättning till en person med funktionsnedsättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lant-

bruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom (1521/2016), lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016), lagen om militär krishantering (211/2006), trafikförsäkringslagen (460/2016) eller någon tidigare motsvarande lag, och välfärdsområdet för samma ändamål och för samma tid har gett personen service eller stöd som avses i denna lag, övergår rätten till den ersättning som försäkringsanstalten skulle ha betalat till personen med funktionsnedsättning om välfärdsområdet inte hade gett honom eller henne servicen eller stödet, till välfärdsområdet mot redovisning. Bestämmelser om välfärdsområdets rätt till ersättning med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) utfärdas separat.

Om den som betalar ersättning har fått kännedom om den redovisning som avses i 1 mom. så sent att ersättning enligt en annan lag redan har betalats till personen med funktionsnedsättning, har välfärdsområdet rätt att av personen med funktionsnedsättning återkräva ett belopp som motsvarar denna ersättning. På återkrav av ersättning tillämpas 21 § och 22 § 2 och 3 mom. i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Ansökan om återkrav ska göras hos förvaltningsdomstolen inom tre år från det att försäkringsanstalten betalade ut ersättningen.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om välfärdsområden tillämpas när det gäller landskapet Åland på kommunerna i landskapet Åland.

5 kap.

Ikraftträdande

41 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2023.

Lagens 14 och 15 § träder dock i kraft först den 1 januari 2025.

Genom denna lag upphävs lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987), nedan *den upphävda lagen*.

Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den upphävda lagen, ska hänvisningen anses avse denna lag.

42 §

Övergångsbestämmelser

Med avvikelse från 12 § 4 mom. ska det för personer med funktionsnedsättning ordnas särskilt stöd för delaktigheten minst 10 timmar i månaden före den 1 januari 2025 och minst 20 timmar i månaden före den 1 januari 2026.

Ansökningar som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag ska behandlas med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Ett ärende som gäller ändringssökande som var anhängigt vid ikraftträdandet av denna lag slutförs med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Beslut som fattats med stöd av den upphävda lagen förblir i kraft under den giltighetstid som antecknats i besluten, dock högst tre år från ikraftträdandet av denna lag. Besluten ska dock på initiativ av personen med funktionsnedsättning alltid ändras så att de överensstämmer med denna lag, eller på initiativ av välfärdsområdet ändras så att de överensstämmer med denna lag när servicebehovet hos personen med funktionsnedsättning förutsätter det.

675/2023

De belopp som anges i 33 § 2 och 3 mom. motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalades ut i januari 2023 har beräknats. De nämnda beloppen justeras första gången 2025 i enlighet med förändringen i folkpensionsindex, och de justerade beloppen träder i kraft vid ingången av 2026.

Helsingfors den 14 april 2023

Republikens President

Sauli Niinistö

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru